

STS de 23 de gener de 2020, recurs 4322/2017

De nou sobre el concepte d'accident de treball: malaltia que es manifesta durant la jornada de treball però que no és nova (accés al text de la sentència)

En aquesta sentència es resol la **reclamació d'un treballador** -conductor d'autobús- **que en data 7 de març va acudir al metge de família** manifestant que a mitjans de gener havia tingut un dolor retroesternal i al braç esquerre acompanyats de sensació de malestar de diversos dies d'evolució, motiu pel qual se'l va **derivar a un cardiòleg**.

El 30 de març va acudir a urgències sobre les 21.54 hores per un dolor i sensació d'opressió toràcica que es va manifestar ja a les 12 del matí, mentre conduïa l'autobús, malgrat el dolor no va desaparèixer i fins i tot va empitjorar sobre les 8 del vespre. **Se li va diagnosticar un problema cardíac, si bé la Mútua va denegar la qualificació de la situació com un accident de treball**, ja que adduint que el treballador patia malalties cardiovasculars amb anterioritat i estava sent objecte de seguiment mèdic, que els símptomes de l'episodi que va generar la baixa semblaven haver començat abans de la jornada laboral i que no constava que durant la conducció de l'autobús s'hagués produït sobreesforç o estrès singular.

El TS considera que es tracta d'un accident de treball, fonamentant-se en diversos arguments:

- **La presumpció iuris tantum de l'art. 156.3 LGSS inclou no només els accidents sinó també les malalties**, encara que ha de tractar-se de malalties que, per la seva pròpia naturalesa, puguin causar-se o desencadenar-se pel treball, sense que pugui aplicar aquesta presumpció a malalties que "per la seva pròpia naturalesa excloquin una etiologia laboral "(entre d'altres, STS de 10 de desembre de 2014).
- **Aquesta presumpció s'ha aplicat fonamentalment en l'àmbit de les lesions cardíques**, en què, tot i que es tracta de malalties en les quals no es pot afirmar un origen estrictament laboral, tampoc es pot descartar que certes crisi puguin desencadenar-se com a conseqüència d'esforços o tensions que tenen lloc en l'execució de la feina (STS de 14 de març de 2012).
- Ha de qualificar-se com a accident de treball aquell en què "d'alguna manera concorri una connexió amb l'execució d'un treball, havent-hi prou amb que el nexa causal, indispensable sempre en algun grau, es doni sense necessitat de precisar la seva significació, major o menor, pròxima o remota, concausal o coadjuvant", i s'ha d'atorgar aquesta qualificació quan no aparegui acreditada la ruptura de la relació de causalitat entre l'activitat professional i el fet danyós, per haver ocorregut fets d'un relleu tal que sigui evident sense cap mena de dubte l'absoluta manca d'aquella relació.
- **El fet que la lesió tingui una etiologia comuna no exclou que el treball pugui ser un factor desencadenant**, en ser "de coneixement comú que l'esforç de treball és amb freqüència un factor desencadenant o coadjuvant en la producció de l'infart de miocardi" (STS de 27 de desembre de 1995); a banda que "no es pot descartar una influència dels factors laborals en la formació del desencadenament d'una crisi cardíaca", ja que "les lesions cardíques no són per si mateixes estranyes a les relacions causals de caràcter laboral" (STS de 20 d'octubre de 2009).

- **Per destruir la presumpció de laboralitat cal que la manca de relació entre la lesió i el treball s'acrediti de manera suficient**, bé perquè es tracti de patologia que per la seva pròpia naturalesa exclouï l'etiologia laboral, bé perquè s'adueixin fets que desvirtuen dit nexa causal (entre d'altres, STS de 10 de desembre de 2014).
- **La presumpció de l'art. 156.3 LGSS entra en joc quan hi concorren les dues condicions de temps i lloc de treball**, "el que determina, pel seu joc, que al demandant li incumbeix la prova del fet bàsic que la lesió es va produir en el lloc i en temps de treball... amb aquesta prova es té per certa la circumstància presumida i qui s'oposi a l'aplicació dels efectes de la presumpció haurà de demostrar la manca de connexió entre el fet danyós i el treball" (STS de 3 de desembre de 2014).
- **La malaltia patida pel treballador està vinculada amb una patologia arrossegada durant les setmanes prèvies**. Però, en haver esdevingut l'episodi desencadenant de la baixa mèdica en temps i lloc de treball, entra en joc la presumpció establerta a l'art. 156.3 LGSS. Aquest precepte disposa que "es presumeix, excepte prova en contra, que són constitutius d'accident de treball les lesions que pateixi el treballador durant el temps i en el lloc de treball". D'acord amb la doctrina exposada, aquest caràcter laboral no desapareix pel fet que el treballador vingui patint amb anterioritat una malaltia subjecta a tractament mèdic. Així: "la presumpció legal no està vinculada a l'origen o naturalesa de la malaltia coronària, ja que l'element clau per a la seva operativitat no és que la feina sigui la causa de la malaltia cardíaca, sinó que tingui incidència causal en l'aparició de la crisi que condueix a la incapacitat temporal, es presumeix que concorre aquest nexa causal quan el brot simptomàtic incapacitant per a l'exercici de l'activitat professional es produeix en temps i lloc de treball. Poc importa doncs que l'origen del quadre clínic que va motivar l'assistència a urgències i ulterior ingrés hospitalari fos una patologia coronària de caràcter crònic, ja que allò rellevant per estar emparat per la presumpció és que l'episodi de manifestacions clíniques derivades d'aquest procés morbós que van donar lloc a la baixa mèdica va sorgir quan s'estava treballant".
- **Per excloure la presumpció de l'art. 156.3 LGSS es requereix prova en contra que evidenciï inequívocament la ruptura de la relació de causalitat entre el treball i la malaltia i per això cal que es tracti de malalties que no siguin susceptibles d'una etiologia laboral o que aquesta etiologia pugui ser exclosa mitjançant prova en contra**. A més, en principi no es pot descartar una influència dels factors laborals en la formació del desencadenament d'una crisi cardíaca.

Així mateix, s'ha de recordar que el posterior agreujament d'una patologia laboral és, precisament, un accident de treball. L'art. 156.2.g) LGSS considera accident de treball les conseqüències de l'accident que resultin modificades en la seva naturalesa, durada, gravetat o finalització, per malalties intercurrents, que constitueixin complicacions derivades del procés patològic determinat per l'accident mateix o tinguin el seu origen en afeccions adquirides en el nou mitjà en què s'hagi situat el pacient per a la seva curació. Per tant, el que passa al treballador després de la jornada laboral del dia 30 de març manté una qualificació similar.

La presumpció de laboralitat de la LGSS, per descomptat, pot contrarestar-se, però no ignorar o neutralitzar amb una simple suposició o hipòtesi. Encara que això resulta indiferent, la veritat és que les circumstàncies en què el treballador accedeix a la situació d'incapacitat temporal no apareixen despreses de laboralitat: ha estat

prestant serveis durant una dilatada jornada, s'ha sobreposat a les molèsties sobrevingudes durant la mateixa i ha pogut concloure-per prendre la medicació específica per a malalties cardiovasculars. Tot això, lluny de destruir la presumpció de laboralitat, ve a reforçar l'origen professional de la malaltia.

- **Allò que és rellevant per estar emparat per la presumpció és que l'episodi de manifestacions clíniques que propicien la baixa mèdica sorgeix mentre s'està treballant:** "en haver debutat aquesta simptomatologia amb entitat invalidant, que ha motivat la incapacitat temporal, en temps i lloc de treball, entraria en joc la presumpció de laboralitat de l'art. 156.3 LGSS".

Aquesta sentència constitueix un exemple més de la interpretació àmplia que realitzen els tribunals en relació amb el concepte d'accident de treball.